

חג פורים - חג הראון וההכרה

2. 'הידושי הרמב"ן מסכת מגילה דף ב עמוד א

וכשעיינתי בכתובים נתיישב לי הענין יפה, לפי שהוא דבר ברור שבזמנו של נס זה כבר נפקדו ישראל ועלו לארץ ברשיון כורש ונתיישבו בעריהם, ואף על פי שאמר המן ישנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים, מ"מ אנשי כנסת הגדולה עם רוב ישראל בארץ הו, ושוב לא עלו מהם אלא מעטים עם עזרא, וכשצוה אחשורוש להשמיד להרוג ולאבד היו הפרזים והעניירות שאין להם חומה סביב בספק וסכנה גדולה שלא יעלו עליהם אויבים יותר מן המוקפין... וכשנעשה הנס עשו כולם יום נוח ומשתה ושמחה, דכתיב ושאר היהודים אשר במדינות המלך אחשורוש נקהלו ועמדו על נפשם ביום שלשה עשר ונוח בארבעה עשר ועשה אותו יום משתה ושמחה, ושל שושן עשאו ג"כ ממחרת הנס שלהן, וזה היה בשנת הנס בלבד.

ולאחר מיכן בשנים הבאות עמדו פרזים ונהוג מעצמן לעשות יום ארבעה עשר שמחה ומשתה ויום טוב, אבל מוקפין לא עשו כלום לפי שהיה הנס גדול בפרזים והיה עליהם [הסכנה] יותר כדפרישית. וזהו שכתוב על כן היהודים הפרזים היושבים בערי הפרוזות עושים את יום י"ד לחודש אדר שמחה ומשתה ולא הזכירו כאן מוקפין כלל.

אחר זמן לאחר שהאיר הקדוש ברוך הוא עיניהם ומצאו סמך מן התורה, עמד מרדכי ובית דינו וראו דבריהם של פרזים שראוי הנס הזה לעשות לו זכר לדורות וקבעו אותו על כל ישראל שכולן היו בספק, וראוי להקדים פרזים למוקפים מפני שהיה נסם גדול ושהם התחילו במצוה תחלה לעשות להם לבדם יום טוב, לפיכך קבעו יום טוב של פרזים ביומן ושיהא מיוחד להם, ושל מוקפים קבעו ביום נוח של שושן, וזהו שכתוב ויכתוב מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים אל כל היהודים אשר בכל מדינות המלך אחשורוש הקרובים והרחוקים לקיים עליהם להיות עושים את יום י"ד ואת יום ט"ו, כלומר שלח להם שיקבלו כולם לעשות זכר לנס ולא יאמרו הרחוקים משושן ומא"י לא היו המן וסיעתו באין עלינו, וקבלו ישראל עליהם החבר, זהו שכתוב וקבל היהודים את אשר החלו לעשות ואת אשר כתב מרדכי אליהם כלומר שקבלו מה שהחלו הפרזים לעשות מעצמן ומה שכתב מרדכי שצוה לכולם לעשות כן, ונתן טעם כי המן בן המדתא צורר כל היהודים חשב על היהודים לאבדם הוסיף בכאן מלת כל שהיה הנס לכלם אפי' למוקפים, ...ועם כל זה היו בישראל מתיראים לנהוג זה בפרהסיא עד שחזר מרדכי ושלח להם חותם המלכה שצותה לעשות כן ושוב לא נתייראו שהיו אומרים מצות המלכה אנו עושין, זהו שכתוב ותכתב אסתר המלכה ומרדכי היהודי את כל תוקף לקיים את אגרת הפורים האלה, זהו טעם חלוק התקנה לפרזים ומוקפין...

3. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ז עמוד א

שלח להם אסתר לחכמים: קבעוני לדורות! שלחו לה: קנאה את מעוררת עלינו לבין האומות. שלחה להם: כבר כתובה אני על דברי הימים למלכי מדי ופרס.

4. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ז עמוד א

שלחה להם אסתר לחכמים: כתבוני לדורות. שלחו לה: הלא כתבתי לך שלישים, שלישים ולא רבעים. עד שמצאו לו מקרא כתוב בתורה

5. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יד עמוד א

תנו רבנן: ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל, ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה, חוץ ממקרא מגילה. מאי דרוש? אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה: ומה מעבדות לחירות אמרינן שירה - ממיתה לחיים לא כל שכן? - אי הכי הלל נמי נימא! - לפי שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ. - רב נחמן אמר: קרייתא זו הלילא, רבא אמר: בשלמא התם הללו עבדי ה' - ולא עבדי פרעה, אלא הכא - הללו עבדי ה' ולא עבדי אחשורוש? אכתי עבדי אחשורוש אנן.

1. אסתר פרק ט

(טו) ויקהלו היהודיים היהודים אשר בשושן גם ביום ארבעה עשר לחדש אדר והרגו בשושן שלש מאות איש ובבזיה לא שלחו את ידם:

(טז) ושאר היהודים אשר במדינות המלך נקהלו ועמדו על נפשם ונוח מאיביהם והרגו בשנאיחם חמשה ושבעים אלף ובבזיה לא שלחו את ידם:

(יז) ביום שלשה עשר לחדש אדר ונוח בארבעה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה:

(יח) והיהודיים והיהודים אשר בשושן נקהלו בשלשה עשר בו ובארבעה עשר בו ונוח בחמשה עשר בו ועשה אתו יום משתה ושמחה:

(יט) על-כן היהודים הפרזים הפרזים הישבים בערי הפרוזות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה ויום טוב ומשלוח מנות איש לרעהו: פ

(כ) ויכתב מרדכי את הדברים האלה וישלח ספרים אל-כל היהודים אשר בכל מדינות המלך אחשורוש הקרובים והרחוקים:

(כא) לקיים עליהם להיות עשים את יום ארבעה עשר לחדש אדר ואת יום חמשה עשר בו בכל שנה ושנה:

(כב) כימים אשר נחזו בהם היהודים מאיביהם והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביבים:

(כג) וקבל היהודים את אשר החלו לעשות ואת אשר כתב מרדכי אליהם:

(כד) כי המן בן המדתא האגגי צרר כל היהודים חשב על היהודים לאבדם והפיל פור הוא הגורל להמם ולאבדם:

(כה) ובבאה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על-ראשו ותלו אותו ואת בגיו על-העץ:

(כו) על-כן קראו לימים האלה פורים על-שם הפור על-כן על-כל דברי האגרת הזאת ומה ראוי על-לכה ומה הגיע אליהם:

(כז) קימו וקבל וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנולדים עליהם ולא יעבור להיות עשים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם בכל שנה ושנה:

(כח) והימים האלה נזכרים ונעשים בכל ידור וידור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם: ס

(כט) ותכתב אסתר המלכה בת-אביהיל ומרדכי היהודי את-כל תקף לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית:

(ל) וישלח ספרים אל-כל היהודים אל-שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש דברי שלום ואמת:

(לא) לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם כאשר קיים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה וכאשר קימו על-נפשם ועל-זרעם דברי הצמות וזעקתם:

(לב) ומאמר אסתר קיים דברי הפורים האלה ונכתב בספר

6. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יג עמוד ב

הפיל פור הוא הגורל, תנא: כיון שנפל פור בחדש אדר שמח שמחה גדולה, אמר: נפל לי פור בירח שמת בו משה. ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד.

7. ר' צדוק הכהן מלובלין - מחשבות חרוץ אות יז

כך גזירת המן אאותו חודש היה רק לפניו אבל באמת אדרבא זהו יסודה דאז קיימו מה שקיבלו כבר, ועיקר יסוד תורה שבעל פה התחיל אז מאנשי כנסת הגדולה כנודע שהם מיסדי כל הגזירות ותקנות חכמים וכל הדרשות והלימודים, שכל שלשלת לימוד תורה שבעל פה הוא מאנשי כנסת הגדולה, ושמעון הצדיק משייריהם ראש לשלשלת חכמי המשנה וכמו שאמרו בריש אבות (א', ב'), ועל זה היה אמרוניהם העמידו תלמידים הרבה ועשו סייג לתורה שזה כל ענינם, ועל ידי שנפסקה אז הנבואה שהוא התגלית דבר ה' בפועל, וזה השיג המן על דרך אופנות העולם רואים ואין יודעים מה רואים ואף על גב דאיהו לא חזי מזליה חזי כי קרוב העת דסתילמת חזון נבואה, ובאותו דור היו אחרוני הנביאים ולא קם עוד נביא חדש, והריגש דהוא דור של הסתלקות הנבואה כי במיתת אותו דור נסתם חזון ונאסרה הכתיבה לדברי תורה, כי נפסק גם כתיבת דברי קבלה שהוא כדברי תורה. אבל לא ידע שזהו יסוד והתהלה לתורה שבעל פה ודברי סופרים החביבים עוד יותר מדברי תורה

8. הרב יהושע ויצמן

ביטוי ידוע - שטבע הרב אשלג - בפנימיותה של תורה אומר, כי "אין כפיה ברוחניות". ניתן לכפות על האדם הישגים, אך לא השגות רוחניות. אם רוצים אנו באנשים שעולמם רוחני, ששאיפותיהם רוחניות, עלינו להשקיע בבנין הרצון שלהם, ולא רק בכך שיעשו את המעשים הנכונים.

9. תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד א

ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם. אמר רב אחא בר יעקב: מכאן מודעא רבה לאורייתא.

אמר רבא: אף על פי כן, הדור קבלוה בימי אחשוורוש. דכתיב קימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר.

10. מגילה יד.

ויסר המלך את טבעתו אמר רבי אבא בר כהנא: גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירו למוטב, ואילו הסרת הטבעת החזירן למוטב.

11. הקדמה לעין אליה

אלא שאם תחילת הויתם של התקנות והגזירות היתה מפני הכרח הגלות, שמירת האומה לבל תטבע בים התלאות הנוראות שהיו עתידים לבוא עליה, הנה כל השלמה ושכלול אנושי בא מראש ע"י ההכרח, גם חיי החברה וכל התקונים המדיניים באים ע"י הזק יד ההכרח. אמנם אחרי שההכרח מוציאם לאור אז יכיר האדם כמה מאושר הוא ע"י שקנה לו קנינים טובים ונעלים כאלה ולא יעזבם, לא רק מפני ההכרח כ"א מפני הטוב והנועם שמוצא בחיים המשוכללים.

12. עין אליה ברכות ט, רעז

כמו שחייב ההכרח להתיר כתיבת תורה שבע"פ ועמהם ג"כ חלקי דברי אגדה שבהם נמצאים ג"כ דברים שהם כבשונו של עולם, שמבלעדי ההכרח נאמרים הם רק בלחישת וליחידי יחידים. ולפי רוב ההכרח תתרחב החובה לעסוק בחלק של הכינוס כאשר כלל המעלות שרכשו להם בני"א בכל דרכי חייהם הרוחניים והחומריים.

כה יסדה החכמה העליונה שהסבה המכרעת להוציא את כל יתרון אל פעלו יה' ההכרח. ע"כ גם התכנסות הלימודים הגדולים, שיהיו ע"פ נמצאים במק"א נאמרים במאמרים מתפשטים או מחוברים

13. רש"י ויקרא פירק א

יקריב אתו - מלמד שכופין אותו. יכול בעל כרחו, תלמוד לרצונו, הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני: